

EUROPEAN COMMISSION
RESEARCH DIRECTORATE-GENERAL

SJETTE RAMMEPROGRAMMET

EU's sjette rammeprogram for forskning

Hyppige spørgsmål

Hvad er EU's rammeprogram for forskning?

Rammeprogrammet er EU's vigtigste instrument til finansiering af forskningen i Europa. Rammeprogrammet foreslås af Europa-Kommissionen og vedtages af Rådet og Europa-Parlamentet efter fælles beslutningsprocedure. Hvert rammeprogram dækker en femårsperiode, hvor det sidste år af et rammeprogram og det første år af det følgende rammeprogram overlapper hinanden. Der er blevet gennemført rammeprogrammer siden 1984. Det sjette rammeprogram indledes den 1. januar 2003.

Hvad er hovedmålene for det sjette rammeprogram?

Det sjette rammeprogram sigter mod at bidrage til, at der skabes et sandt "europæisk forskningsrum". Det europæiske forskningsrum er EU's vision for fremtidens forskning i Europa, et indre marked for videnskab og teknologi, der fremmer videnskabelig topkvalitet, konkurrenceevne og innovation gennem mere og bedre samarbejde og koordinering mellem de relevante aktører på alle niveauer. Økonomisk vækst afhænger i stigende grad af forskningen, og mange af de nuværende og forventede udfordringer for erhvervslivet og samfundet kan ikke længere løses på nationalt plan alene. På topmødet i Lissabon i marts 2000 opfordrede stats- og regeringsoverhovederne til, at man stræber efter at give den europæiske forskning større gennemslagskraft ved at etablere et europæisk forskningsrum. Rammeprogrammet er det finansielle instrument, der skal medvirke til at gøre det europæiske forskningsrum til virkelighed.

Hvem afgør, hvordan forskningsmidlerne skal anvendes, og ud fra hvilke kriterier træffes afgørelsen?

Efter at Rådet og Parlamentet har vedtaget rammeprogrammet, er det Kommissionens ansvar at gennemføre det. Der er ingen "nationale kvoter" for fordelingen af rammeprogrammets midler. Hovedprincipperne for fordeling af midlerne er:

- EU støtter kun projekter med flere deltagere fra forskellige lande.
- Rammeprogrammets midler fordeles efter en sammenlignende vurdering af projektforslag, der indsendes som reaktion på "forslagsindkaldelser", som med jævne mellemrum offentliggøres af Kommissionen.
- Kun de projekter, hvis rækkevidde og mål afspejler de mål, der er beskrevet i forslagsindkaldelserne, tages i betragtning ved udvælgelsen.
- Projektforslagenes kvalitet og teknologiske relevans vurderes af eksperterne, uafhængige eksperter; som hovedregel vurderes hvert forslag af fem eksperter.
- Rammeprogrammets midler er ikke "subsidier" til forskningsorganisationer eller virksomheder og kan kun anvendes til nøje fastlagt arbejde og forskning.

Hvad er den vigtigste forskel mellem det sjette rammeprogram og de tidligere rammeprogrammer?

De tidligere rammeprogrammer har medvirket til at udvikle en kultur af videnskabeligt og teknologisk samarbejde mellem forskellige EU-lande, og de har bidraget til imponerende resultater. Men de har ikke haft nogen varig virkning i form af større sammenhæng på europæisk plan. Derfor er det sjette rammeprogram blevet omstruktureret og strømlinet på baggrund af følgende mål:

- Den europæiske forskning skal koncentreres om et mindre antal indsatsområder - især områder, hvor samarbejde på europæisk plan giver tydelige fordele.
- Der skal ske en udvikling hen imod en gradvis integration af alle relevante deltageres aktiviteter på forskellige niveauer.
- Forskningsaktiviteter, der forventes at have en vedvarende "strukturerende" virkning, skal fremmes.
- Der skal ydes støtte til aktiviteter, der vil styrke Europas generelle videnskabelige og teknologiske grundlag.
- Det videnskabelige potentiale i kandidatlandene skal udnyttes til at forberede og bistå landenes tiltrædelse til EU til fordel for europæisk forskning som helhed.

Hvor stort er det samlede budget, og hvordan vil det blive fordelt?

Budgettet for det sjette rammeprogram er 17,5 mia. EUR. Dette beløb udgør næsten 4% af EU's samlede budget (2001), og 5,4% af de samlede offentlige (civile) udgifter til forskning i Europa.

7% af dette beløb (1,230 mio. EUR) vil blive brugt til atomforskning under rammeprogrammet for Euratom.

Hvad er rammeprogrammets hovedprioriteter?

Rammeprogrammet sigter mod at koncentrere og integrere forskningen på EU-plan og mod at strukturere det europæiske forskningsrum og styrke dets grundlag.

Den største del af budgettet vil blive brugt på "**koncentration og integration**" af fremtidige forskningsaktiviteter inden for syv udvalgte temaer. Disse temaer og deres andel af budgettet er følgende:

Udvalgte temaer	Budget i mio. EUR
Genomforskning og bioteknologi i sundhedens tjeneste	2255
Teknologier til informationssamfundet	3625
Nanoteknologi, multifunktionelle materialer og nye produktionsprocesser	1300
Luft- og rumfart	1075
Fødevarer og -sikkerhed	685
Bæredygtig udvikling, globale miljøændringer og økosystemer (herunder energi- og transportforskning)	2120
Borgere og styreform i et videnbaseret samfund	225
I ALT	11285

555 mio. EUR er øremærket til forskning til støtte for EU's politikker og til foregribelse af videnskabelige og teknologiske behov. 430 mio. EUR er afsat til horisontale forskningsaktiviteter med deltagelse fra små og mellemstore virksomheder, og til internationalt videnskabeligt samarbejde er der afsat 315 mio. EUR.

Til “**strukturering af det europæiske forskningsrum**” er der afsat følgende midler:

Aktiviteter	Budget i mio. EUR
Forskning og innovation	290
Menneskelige ressourcer og mobilitet	1580
Forskningsinfrastrukturer	655
Videnskab og samfund	80
I ALT	2605

Et yderligere beløb på **320 mio. EUR** vil blive brugt på foranstaltninger til “**styrkelse af grundlaget for det europæiske forskningsrum**”. Heraf er 270 mio. EUR øremærket til “støtte til samordning af aktiviteter”, hvor EU vil finansiere omkostningerne til samordning mellem nationale og regionale forskningsprogrammer eller -aktiviteter. 50 mio. EUR skal bruges til at støtte en sammenhængende udvikling af forsknings- og innovationspolitikkerne.

Hvad er "de nye instrumenter"?

Hidtil er rammeprogrammerne primært blevet gennemført ved hjælp af samarbejdsforskningsprojekter. Det har været et hensigtsmæssigt middel, der imidlertid har haft to svagheder:

- I de fleste tilfælde har slutningen på et forskningsprojekt også betydet slutningen på konsortiet af forskningspartnere.
- I mange tilfælde har projekterne ikke nået den “kritiske masse”, der skal til, for at der virkelig opnås en effekt – hverken videnskabeligt, erhvervsmæssigt eller økonomisk set.

For at løse disse problemer og medvirke til at skabe et europæisk forskningsrum er der udviklet to nye instrumenter, der vil blive taget i brug i det sjette rammeprogram: ekspertisenetværk og integrerede projekter.

Ideen bag disse instrumenter er at gå over fra at finansiere en række særskilte projekter til at finansiere sammenhængende programmer for forskningsaktiviteter, og således give de europæiske forskningskonsortier størst mulig autonomi og fleksibilitet.

Ekspertisenetværk sigter mod en gradvis integration af netværkspartnernes aktiviteter, hvorved der skabes "virtuelle" ekspertisecentre. **Integrerede projekter** er projekter af en betydelig størrelse, der skal medvirke til at opbygge en “kritisk masse” af målrettet forskning med klart definerede videnskabelige og teknologiske ambitioner og mål.

Endvidere er det tanken at udnytte et instrument, der i princippet har været til rådighed i nogen tid, men som hidtil ikke er blevet brugt: EU's deltagelse i forskningsprogrammer, der er iværksat af flere medlemsstater. Dette instrument er der udtrykkelig taget højde for i Amsterdamtraktatens artikel 169.

Hvad er "Regler for deltagelse"?

“Regler for deltagelse” er reglerne for den praktiske gennemførelse af alle EU-forskningsaktiviteter under rammeprogrammet. Disse regler indeholder detaljerede bestemmelser om spørgsmål såsom:

- hvilken type organisationer der kan ansøge om EU-støtte, og hvilke lande organisationerne skal komme fra for at kunne modtage støtte
- hvor mange partnere der som minimum skal være med i et projekt, for at der kan ydes EU-støtte til projektet
- hvilken type instrumenter der vil blive anvendt i rammeprogrammet
- hvilken type støtte der kan forventes til et givet udvalgt projekt
- principperne for evaluering af indsendte forslag
- regler for de kontrakter, som Kommissionen vil tilbyde de udvalgte ansøgere

- regler for formidling og udnyttelse af de forskningsresultater, der opnås i EU-støttede forskningsprojekter.

Ligesom selve rammeprogrammet vedtages reglerne for deltagelse af Rådet og Parlamentet efter fælles beslutningsprocedure.

Hvad er "indkaldelser af interessetilkendegivelser"?

Kommissionen offentliggjorde den 20. marts en "indkaldelse af interessetilkendegivelser" for at indhente flest mulige reaktioner fra videnskabelige kredse og erhvervslivet med ideer til højt avanceret forskning i overensstemmelse med indsatsområderne og de nye instrumenter i det sjette rammeprogram.

Mere præcist opfordrede indkaldelsen af interessetilkendegivelser forskerhold og konsortier til at sende Kommissionen udkast til projekter, som de kunne tænke sig at søge støtte til, når de formelle "forslagsindkaldelser" offentliggøres senere i år. Formålet med dette initiativ er at sikre, at Europa-Kommissionens politiske mål og de videnskabelige kredses og erhvervslivets engagement stemmer overens.

Det er første gang, Kommissionen følger denne fremgangsmåde.

Reaktionerne på denne enestående "indkaldelse" bekræftede, at Kommissionen har valgt den rette strategi: der blev indsendt mere end 15.000 forslag. Disse vil blive analyseret i løbet af sommeren, og resultaterne vil danne grundlag for formulering af forslagsindkaldelserne.

Hvad er "forslagsindkaldelser"?

Da budgettet for rammeprogrammet repræsenterer skatteydernes penge, skal rammeprogrammet gennemføres på en åben og gennemskelig måde, der sikrer alle ansøgere lige adgangsvilkår og en retfærdig behandling. Dette opnås gennem "forslagsindkaldelser", der offentliggøres i "De Europæiske Fællesskabers Tidende" og på Kommissionen internetsider. Forskerhold og konsortier, der ønsker at indsende forslag som svar på en sådan forslagsindkaldelse vil normalt have mindst tre måneder til at udarbejde deres forslag.

Når Kommissionen har modtaget forslagene, kontrolleres det i første omgang, om forslagene opfylder en række formelle kriterier, bl.a.:

- er forslaget indsendt inden for den fastsatte frist?
- er forslagsstillerne berettiget til at søge EU-støtte?
- er forslagsstillerne etableret i et land, der deltager i rammeprogrammet?
- er emnet for den foreslåede forskning et område, der kan ydes støtte til?
- er der taget passende hensyn til de etiske aspekter af den foreslåede forskning?

Derefter foretager eksperterne en evaluering af det foreslåede projekts videnskabelige og teknologiske kvalitet. Eksperterne forelægger så Kommissionen en liste over projekter, som de anbefaler at støtte.

Hvor meget kan man forvente at modtage i støtte, hvis ens forslag bliver udvalgt?

Støttens omfang varierer betydeligt, alt afhængigt af hvilken type projekt der er tale om, antallet af projektpartnere samt ambitionerne og rækkevidden af den forskning, der skal gennemføres. Et eksempel: en ung forsker, hvis ansøgning om et mobilitetsstipendium udvælges, vil modtage et langt mindre beløb i støtte end en partner i et større "integreret projekt", der kræver en væsentlig investering af personale og ressourcer, og som potentielt kan føre til demonstration af vigtige nye teknologier på mere end blot forsøgsskala.

Generelt kan det dog siges, at Kommissionens mål om at koncentrere indsatsen og opbygge den nødvendige kritiske masse gennem samarbejde vil føre til større projekter, større konsortier og derfor også større støtte til de enkelte projektdeltagere. Kommissionen vil imidlertid stadig yde passende

støtte til små og mellemstore virksomheder og mindre projekter, men på en mere sammenhængende og koordineret måde.

Hvem kan ansøge om EU-støtte til forskning? Hvem har en reel chance for at opnå støtte?

Enhver juridisk enhed, dvs. en fysisk eller juridisk person, der er etableret i henhold til national, international eller EU-ret, kan ansøge om og modtage støtte.

I praksis betyder dette, at universiteter, forskningsinstitutioner og små, mellemstore og store virksomheder har lige muligheder for at søge og opnå støtte, og dette gælder også potentielle brugere af teknologier og teknologiske applikationer. Alle skal selvfølgelig opfylde de grundlæggende krav i reglerne for deltagelse. Det skal understreges, at rammeprogrammet afgjort ikke er forbeholdt den akademiske verden eller store nationale og internationale selskaber.

Yder Kommissionen eller de nationale myndigheder bistand til ansøgere, der ikke har nogen erfaring med "Bruxelles", eller som føler sig fortabt i alle de nye regler?

Europa-Kommissionen lægger vægt på åbenhed og gennemskelig og tilgængelig information, og behandler både generelle og specifikke forespørgsler. Størstedelen af den mere generelle information er nu til rådighed via internet, mens individuelle og mere detaljerede forespørgsler helst sendes pr. fax eller e-mail.

De, der foretrækker at bruge deres eget sprog, når de stiller spørgsmål om rammeprogrammet og europæisk forskning som helhed, kan kontakte det "nationale kontaktpunkt" i deres eget land. De nationale kontaktpunkter udpeges af de nationale myndigheder. Der er ved at blive etableret et netværk af nationale kontaktpunkter for det sjette rammeprogram.

Hvad har aktiviteten "Videnskab og samfund" i rammeprogrammet at gøre med de øvrige avancerede aktiviteter inden for forskning og teknologisk udvikling?

Industrialiserede samfund bliver mere og mere afhængige af forskningsaktiviteter og højt avanceret teknologi. Den allestedsnærværende videnskab og teknologi skaber muligheder, men også risici. Disse risici er blevet tydelige - ikke mindst som følge af den offentlige debat efter kogalskabskrisen, debatten om genetisk modificerede organismer og om brugen af stamceller til lægevidenskabelig forskning.

Rammeprogrammets mål er at underbygge forskning og teknologisk udvikling på højt plan med en velinformeret offentlig debat om videnskabens rolle i det moderne samfund. Det er hensigten, at denne debat skal føre til en bedre forståelse i befolkningen af videnskabelige spørgsmål og den videnskabelige proces, og også til en bedre forståelse blandt forskerne af den almindelige befolknings bekymringer, hvad angår videnskab og forskning. Ved at skabe en bedre forståelse af videnskabens rolle i samfundet og bringe forskning og videnskabelige emner tættere på borgerne vil man desuden kunne øge de unges interesse i videnskab og videnskabelige karrierer.

Rejsende videnskabsfolk er en fast bestanddel i Europas videnskabelige tradition. Hvorfor investerer EU pludselig så voldsomt i forskermobilitet?

Stimulering af forskermobilitet (og dermed fremme af forskernes uddannelse) er ikke noget nyt i det sjette rammeprogram. Mobilitetsprogrammer har været blandt de meget vellykkede aktiviteter i tidligere rammeprogrammer. Den største svaghed i de tidligere ordninger var - ligesom i andre aktiviteter under de tidligere rammeprogrammer - at de ikke indgik i et integreret, ambitiøst, samlet koncept. Dette bliver der lavet om på nu. Den fremtidige ordning er ikke begrænset til ph.d.-studerende og postdoktorale studier. Ansøgere fra tredjelande vil kunne deltage i ordningen. Der vil blive gjort en aktiv indsats for at få europæiske forskere, der arbejder i tredjelande, til at vende tilbage til Europa for at modvirke "hjerneflugt". Institutioner vil kunne ansøge om støtte til at modtage gæsteforskere fra udlandet lige så vel som individuelle forskere, der gerne vil arbejde i et laboratorium i et andet land, kan søge om støtte. Sidst men ikke mindst: under den nye ordning vil alle de strukturelle problemer, der har hæmmet forskermobiliteten, blive taget op. Det gælder både

socialsikrings- og skattespørgsmål og karrieremønstre og -udsigter, hvor de forskellige nationale systemer grundlæggende er lukket for ansøgere fra andre lande - også andre medlemsstater.

Dette engagement i menneskelige ressourcer og deres mobilitet bygger på den opfattelse, at forskere på grund af den stadig større kompleksitet og indbyrdes afhængighed i moderne videnskab i stigende grad vil have brug for en stærk international komponent i deres videnskabelige karriere. Der er ingen god grund til at tro, at en sådan videnskabelig karriere på højt plan kun kan opnås i USA. Investering i mobilitet for at udvikle de menneskelige ressourcer i og for videnskaben er derfor en forudsætning for at nå målene for det europæiske forskningsrum.

Har EU virkelig råd til at investere kraftigt i opbygning og vedligeholdelse af forskningsinfrastrukturer?

Opbygning og vedligeholdelse af grundlæggende forskningsstrukturer i Europa er fortsat de nationale myndigheders og andre investorers ansvar. Rammeprogrammets aktiviteter vedrørende forskningsinfrastrukturer tjener et andet formål.

Forskningsinfrastrukturer er uundværlige, men også meget kostbare. Derfor er de ikke til rådighed overalt. Støtten fra rammeprogrammet skal bidrage til at gøre forskningsinfrastrukturerne den væsentlige "rygrad" i det europæiske forskningsrum. I den forbindelse er det vigtigt at planlægge, bygge, vedligeholde og bruge forskningsinfrastrukturerne på en koordineret måde til gavn for flest mulige forskere og forskerhold fra alle dele af Europa. Det er det, den fremtidige aktivitet på dette område drejer sig om. Ideen er baseret på en bred definition af "forskningsinfrastrukturer". Med dette begreb forbandt man tidligere ofte store anlæg og maskiner (især inden for fysik), men en moderne og mere passende definition af forskningsinfrastruktur omfatter også store databaser, større videnskabelige samlinger og - naturligvis - større kommunikationsnet, der er et uundværligt redskab for avanceret forskning med deltagelse af enkeltpersoner og hold på forskellige lokaliteter.

Rammeprogrammet lover at fremme videnskabelig topkvalitet. Hvem bestemmer, hvad der er "topkvalitet"?

Det skal allerførst understreges, at rammeprogrammets fremme af videnskabelig topkvalitet ikke betyder fremme af "nationale favoritter".

Opgaven at vurdere, hvad der er videnskabelig topkvalitet (særlig i forbindelse med de planlagte "ekspertisenetværk"), vil blive overdraget til internationalt anerkendte videnskabsfolk og eksperter på et givet område. Med andre ord: bedømmelsen af forslagernes kvalitet er ikke en bureaukratisk eller politisk proces, men derimod et resultat af sagkyndige analyser og overvejelser. Eksperter vil vurdere kvaliteten og den videnskabelige profil for hvert enkelt medlem i et givet netværk; de vil undersøge kvaliteten i netværkets fælles aktivitetsprogram, herunder hvorvidt netværket kan forventes at opnå den nødvendige kritiske masse; de vil evaluere kvaliteten og relevansen af netværkets påtænkte forskningsaktiviteter, og de vil se nøje på kvaliteten i ledelsen af netværket.

Alt dette vil sikre, at der er realitet bag ordet "topkvalitet" i forbindelse med det sjette rammeprogram.

Yderligere oplysninger findes på

http://europa.eu.int/comm/research/fp6/index_en.html

september 2002